

Abstrakt

Užívání jazyka je jednou z kognitivních aktivit lidské mysli. Polská i česká kognitivní lingvistika dosud věnovala pozornost jazykovému obrazu světa na úrovni národních jazyků, ale role dialektů a jejich užívání v každodenních i svátečních situacích zůstávala spíše na okraji. Přitom právě oblast kultury umožňuje sledovat důvody střídání jazykových kódů.

Jedním z důležitých médií, v nichž se kloubí jazyk/dialekt, kultura a kognitivní myšlení je hudba, resp. zpěv tradičních lidových písní.

Bakalářská práce porovnává okolnosti, důvody a způsoby etnografického zachycení dialektu oravských lidových písní v meziválečné době 20. století a zkoumá, nakolik šlo o etnografický sběr nářečních reliktních, o nichž se soudilo, že zaniknou. Do jaké míry mohl dialekt poukazovat na výjimečnost mikroregionu v tenzi s nutným budováním celostátní polské identity a jednotného jazykového společenství, a to zejména v meziválečném období? Dále se práce zaměřuje na odraz prožívání konkrétních emocí a hodnot oravského lidu. Poukazuje na to, jak je identita Oravanů formulována v písních. A neposledně jde o otázku, proč právě v lidových písních zůstávají dialekty živé a intenzivně používané, navzdory všem předpovědím o jejich vymizení v moderní době.

Cílem práce je tedy zjistit, zda právě kognitivní propojení dialektu a hudby nepředstavuje výjimečně homogenní prvek lokální identity a jazykového obrazu světa. Průzkum by mohl pomoci přispět k diskusi, jestli uživatel sám preferuje spisovnou polštinu nad dialektem, anebo zda je to kultura, která ho v některých životních situacích navádí ke střídání jazykových kódů mezi dialektem a spisovným jazykem.